

Verkondiging

Gemeente in de Heer Jezus Christus,

'Het geschiedde in die dagen dat er een bevel uitging vanwege keizer Augustus'. Er zijn zo van die jaren dat een dergelijke, overbekende zin uit het kerstevangelie je weinig zegt. Maar dit jaar kan dat amper het geval zijn. Er zijn nogal wat bevelen over ons uitgestort. We leven onder dwang en voelen dat aan den lijve. Keizer Augustus neemt zijn maatregelen, ongetwijfeld ten bate van het grotere geheel, het Romeinse Rijk. Doorgaans werden volkstellingen gehouden ter wille van een fiscale precisie - die NOW regelingen en toeslagen moeten toch ergens vandaan komen, nietwaar? - en geschreven staat dat 'eenieder op reis ging om zich te laten inschrijven, ieder naar zijn eigen stad'. Ook Jozef, en Maria, zijn ondertrouwd vrouw welke zwanger was. En iedereen doet dat, gezagsgetrouw en braaf. Er is geen geklepper op potten en pannen en schrill gefluit. Toegeven, er zal in ons verhaal een engel voorkomen. Maar dat is bepaald geen Willem Engel.

Er zijn dus de grote, maatschappelijke bewegingen die wij nooit helemaal kunnen doorgronden maar waarin wij toch - tamelijk gezagsgetrouw - meegaan omdat wij - op wat viruswappies na - er de redelijkheid wel van inzien. Maar ze hebben wel grote, persoonlijke gevolgen voor ons! Ik zei het u net al: we voelen ze aan den lijve. Natuurlijk weet ik niet hoe het u vergaat - en dat zegt op zichzelf al heel wat - maar het gemis van mensen begint mij onderhand op te breken. En dan prijs ik mij gelukkig dat ik nog iemand heb maar ik kan mij eigenlijk geen begin van voorstelling maken als dat niet zo is. Het

isolement. De eenzaamheid. Het nu al maandenlang ontberen van wat eigenlijk het meest menselijk is: de spontane ontmoeting. Het geanimeerde gesprek waarin je mens wordt. Ook bijvoorbeeld omdat de ander je iets zegt waaraan je nog niet had gedacht of dat je op andere gedachten brengt waardoor je uit je bubbel komt waarin je ongemerkt toch bent gaan leven, met meningen en gedachten die je toch al had. En misschien nog wel wezenlijker: de aanraking. Het schouderklopje. De zoen. Ik geef toe dat ook ik behoorde tot het kamp dat niet rouwig was om het verdwijnen van dat soort begroetingen maar merk dat ik ervoor zal moeten waken om niet bij het einde van dit alles, de hele wereld te willen zoenen. We zijn er klaar mee. Het vergt teveel. We raken steeds meer vervreemd van wat mensen tot mensen maakt.

De dagen van keizer Augustus jagen ons angst aan. Zij ontwrichten ons bestaan. Zij doen ons breken met het oude en het vertrouwde en dwingen ons om nieuwe wegen gaan die wij nog niet kennen. Ook Jozef is gedwongen op te trekken vanuit Galilea, vanuit het oude en vertrouwde, vanuit zijn oude bestaan, daar in Nazaret, naar iets nieuws. Naar iets, waar, zo zal blijken, voor zijn particuliere nood, voor zijn particuliere verhaal, geen plaats is. Want Maria, zijn ondertrouwde vrouw, zo staat met subtiel gevoel voor het onderliggende drama geschreven, zij loopt op alle dagen. Zij is hoogzwanger en moet bevallen.

Vreemd, maar eigenlijk ook wel heel mooi dat in en onder al die algemeenheid van de dagen van keizer Augustus, van de dagen van Corona, de dagen die ons wereldtoneel beheersen, dat het volgens het Evangelie werkelijk gaat over onze particuliere dagen. Ons hoogst eigen verhaal dat niet in algemeenheden te vangen is. Het gaat over ons.

Ergens in de stad is een mens eenzaam. Ergens in de stad kijkt een jonge student verlangend naar buiten omdat haar leven in vrijheid op het punt van beginnen had moeten staan. Ergens in de stad maakt een vrouw zich zorgen. Niet zozeer om haar eigen gezondheid maar nog veel meer om die van haar man in het verpleeghuis. Ergens in de stad denkt een man na over zijn leven tot dusver, nu alles tot stilstand is gebracht. Hoe zinvol was eigenlijk die hele Zuidas Bubbel? Ergens in de stad verheugen zich jonge mensen over hun kind maar voelen ook de pijn dat zijn grootouders hem die eerste, mooie maanden niet mogen zien. Ergens in Betlehem bevalt een vrouw van haar eerste kind en zo verzeker ik u, dat relativeert ernstig de mening van Ab Osterhaus op elk denkbaar medium.

De evangelist Lucas verlegt de focus. Hij trekt weg van de algemene verhalen en ook die hele dagelijkse meningenfabriek en hij neemt ons mee naar de marge. Steeds verder weg van Rome, steeds verder weg van wat steeds maar onze aandacht opeist, totdat hij daar is waar hij wezen wil: in het intiemste, allerkleinste waar het werkelijk tussen mensen gebeurt. En ook nog eens in een uithoek van het Romeinse Rijk waar de keizer waarschijnlijk nog nooit van gehoord had. Maar bij uitstek daar vindt het meest wezenlijke plaats. Daar, uiteindelijk, vindt de ontmoeting tussen God en mens plaats. Dat gaat niet in algemeenheden maar dat vindt plaats tussen concrete mensen met een naam en met een gezicht. En het vraagt om een beslissing.

Abraham zit in de hitte van de middagzon. Er is hem veel beloofd. Een zoon zou hem geboren worden. Maar hij heeft er weinig van gezien. En hij is al oud en het gaat zijn vrouw Sara al lang niet meer naar de wijze der vrouwen. Hij is de dag ervoor op zijn negenennegentigste nog

besneden, dus ik kan me zo voorstellen dat hij in de koortsige middaghitte niet meteen voor ogen had wie precies die drie vreemdelingen waren die hem kwamen bezoeken. Wat hem betreft, hadden het wel drie koningen uit verre landen kunnen zijn. Ongetwijfeld was er van alles aan de hand in de wijde wereld van Abraham. Zouden de koningen van het oosten nog eens proberen om de macht te grijpen in zijn wereld? Maar de bijbelschrijvers laten weten dat het nu echt even alleen hierom gaat: om Abraham, schuilend voor de trillende hitte in de ingang van zijn tent. Om Sara daarbinnen en om de maaltijd met deze drie mannen, van wie ik voor het gemak en onze veiligheid maar even aanneem dat zij tot één goddelijk huishouden behoren. Een drie eenheid zogezegd. Dichterbij dan in de gestalte van een mens met de mensen, kan God niet komen en dat gebeurt dus in de meest concrete, beperkte omstandigheden. Tussen mensen. In een tent. In een stal. Vandaag misschien wel bij uitstek in een niet al te volle kerk met kerstmis of in de beslotenheid van de huiskamer. Want daar vallen de beslissingen. Gaan we mee met de hoop en het vertrouwen dat ons wordt aangereikt of wijzen wij dat wantrouwend af? Aan de ene kant klinkt de hoge en schrille lach van Sara: 'zou op mijn leeftijd nog een kind geboren worden'? Aan de andere kant is er de stilte van Maria die de geheimen van God overweegt in haar hart. En eigenlijk denk ik dat het twee stemmen, twee stemmingen zijn, die ook leven in ons eigen hart.

Hoe vieren wij kerst in tijden van Corona? Geven wij ons over aan cynisme? Dat ook misschien wel het cynisme van onze werkelijkheid is. Kan het eigenlijk wel? Kan Sara op haar hoge leeftijd nog een kind geboren worden? Natuurlijk niet! Het leven loopt ten einde. Het leven is ten principale onvruchtbaar en dor. Het gaat helemaal nergens heen. Het zou wel heel merkwaardig zijn als wij ons zelf in de afgelopen tijd

ook niet op deze gedachten hadden betrappt. We lachen erom. Maar niet uit vrolijkheid. Maar onze lach klinkt hoog en schril en cynisch. Of is er toch ergens in ons toch nog een sprankje hoop? Iets wat zich er ondanks alles toch niet bij ons onder heeft weten te krijgen? Iets waaraan wij ons willen vastklampen. Iets wat ons wordt verteld, middenin onze winternacht, waardoor het duister wordt doorbroken. De belofte van een kind dat een glimlach op onze lippen legt. Een glimlach die je in je hart bewaren kunt, mocht het duister het weer eens proberen.

Amen.